

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ORIGINAL PAPER

Οι ανάγκες πληροφόρησης του γενικού πληθυσμού κατά την περίοδο της πανδημίας και τα συναισθήματά του απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19

ΣΚΟΠΟΣ Η αποτύπωση των αναγκών πληροφόρησης και των συναισθημάτων του γενικού πληθυσμού απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19 στην περιφερειακή ενότητα Αχαΐας, καθώς και η διερεύνηση της διαφοροποίησης αυτών βάσει των δημογραφικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού. **ΥΛΙΚΟ-ΜΕΘΟΔΟΣ** Πρόκειται για μια συγχρονική μελέτη συσχέτισης με δείγμα 306 κατοίκους της περιφερειακής ενότητας Αχαΐας. Το ερευνητικό εργαλείο προήλθε από τρία διακριτά δομημένα, κλειστού τύπου, ανωνυμοποιημένα, αυτοσυμπληρούμενα ερωτηματολόγια, ένα που κατέγραφε τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, ένα δεύτερο το οποίο διερευνούσε την πληροφοριακή τους συμπεριφορά και ένα τρίτο που αξιολογούσε τα συναισθήματά τους απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19. Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το λογισμικό πρόγραμμα Statistical Package for Social Sciences (SPSS IBM), έκδοση 22.0. **ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ** Ζητήματα όπως «μέτρα προφύλαξης σε περίπτωση επαφής με κρούσμα», «τρόποι και μέτρα προφύλαξης», «εμβολιασμός για την αντιμετώπιση της COVID-19» και «τρόποι μετάδοσης και μεταδοτικότητα της νόσου» αποτέλεσαν εκείνα για τα οποία οι συμμετέχοντες στη μελέτη αναζητούσαν συχνότερα πληροφορίες. Τα συναισθήματα του «άγχους» και της «ανακούφισης» αναγνωρίστηκαν ως τα πλέον έντονα απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19, με τις γυναίκες να εκδηλώνουν με μεγαλύτερη ένταση εκείνο του «άγχους», ενώ όσο υψηλότερο ήταν το εισόδημα των ερωτώμενων τόσο μεγαλύτερη βρέθηκε ότι ήταν η ένταση με την οποία εκδήλωναν το συναίσθημα του «θυμού». **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ** Οι αλλαγές που επέφερε στη νέα παγκόσμια υγειονομική πραγματικότητα η πανδημία COVID-19 μπορεί να αποτελέσει διδακτική εμπειρία για το μέλλον. Γι' αυτό και κρίνεται απαραίτητη πλέον η ανάδειξη της σημαντικότητας της πληροφοριακής παιδείας και συμπεριφοράς με ταυτόχρονη εκπόνηση προγραμμάτων συνεχούς εκπαίδευσης του πληθυσμού στους εν λόγω τομείς.

Στη σύγχρονη εποχή, το μοντέλο παροχής πληροφοριών για θέματα υγείας έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την ταχύτατη εξέλιξη του διαδικτύου.¹ Οι επαγγελματίες υγείας οι οποίοι για μεγάλο χρονικό διάστημα αποτελούσαν τους αποκλειστικούς φορείς ενημέρωσης σε θέματα υγείας, απώλεσαν την κυριαρχία τους στον τομέα παροχής υγειονομικών πληροφοριών εξ αιτίας της δυνατότητας του γενικού πληθυσμού για αναζήτηση, εύρεση και πρόσβαση

σε πληροφορίες υγείας μέσω του διαδικτύου.² Ωστόσο, η ψηφιακή αναζήτηση πληροφοριών υγείας προϋποθέτει την ικανότητα χρήσης και πλοήγησης του ατόμου στο διαδίκτυο,³ καθώς και την ικανότητα επιλογής και κριτικής ανάλυσης των υγειονομικών πληροφοριών που εντοπίζει.⁴

Καθώς ο κίνδυνος της υποκειμενικής παραπληροφόρησης και της πιθανής παραποίησης της πληροφορίας ελλοχεύει,⁵ οι ψηφιακές υγειονομικές πληροφορίες χρει-

ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ 2024, 41(3):363–369
ARCHIVES OF HELLENIC MEDICINE 2024, 41(3):363–369

Χ. Πλατής,^{1,2}
Ι. Μαραγκός,²
Π. Θεοδώρου,²
Μ.Ε. Ψωμιάδη,³
Π. Κωσταγιόλας,^{2,4}
Δ. Νιάκας^{2,5}

¹Κέντρο Τεκμηρίωσης και Κοστολόγησης Νοσοκομειακών Υπηρεσιών ΑΕ, Αθήνα

²Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Διοίκηση Μονάδων Υγείας», Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα

³Διεύθυνση Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Εκτάκτων Καταστάσεων Δημόσιας Υγείας, Υπουργείο Υγείας, Αθήνα

⁴Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Κέρκυρα

⁵Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Information needs and feelings of the Greek population towards vaccination against COVID-19 during the pandemic

Abstract at the end of the article

Λέξεις ευρητηρίου

Ανάγκες πληροφόρησης
Εμβολιασμός κατά της COVID-19
Πληροφοριακή συμπεριφορά
Συναισθήματα απέναντι στον
εμβολιασμό κατά της COVID-19

Υποβλήθηκε 20.3.2023

Εγκρίθηκε 8.4.2023

άζεται να υπόκεινται σε αυστηρό έλεγχο και κριτική ώστε να εξαλείφεται ο κίνδυνος της διφορούμενης έννοιας του νοήματος της πληροφορίας,⁶ καθώς και να διασφαλίζεται ο έγκαιρος εντοπισμός των ανακριβών πληροφοριών που στερούνται επιστημονικής τεκμηρίωσης.⁷ Και αυτό, γιατί η ανάπτυξη των ψηφιακών τεχνολογιών έχει διευκολύνει σημαντικά την άμεση διερεύνηση θεμάτων υγείας, τη διασταύρωση υγειονομικών πληροφοριών, την υποκειμενική λήψη υγειονομικών αποφάσεων με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών σε αυτές, τη μείωση των υγειονομικών ανισοτήτων αλλά και των επιπέδων άγχους και stress για θέματα υγείας με τα οποία δεν είναι εξοικειωμένος ο γενικός πληθυσμός.^{8,9}

Με αφορμή την πρόσφατη πανδημία της COVID-19, πολλοί ερευνητές επιδίωξαν να καταγράψουν τους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τη συγκρότηση του πλαισίου υγειονομικής πληροφοριακής παιδείας και συμπεριφοράς του πληθυσμού.⁵ Ως κυριότεροι αναδείχθηκαν οι κοινωνικοοικονομικοί και οι εισοδηματικοί παράγοντες, το μορφωτικό επίπεδο, η ηλικία, το φύλο, αλλά και η ψυχολογία των ατόμων στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο λόγω των μέτρων περιορισμού της περαιτέρω διασποράς του ιού που έλαβαν οι κυβερνήσεις των περισσότερων κρατών κατά τη διάρκεια της πανδημίας.¹⁰

Ο ταχύτατος ρυθμός εξάπλωσης της πανδημίας COVID-19, η ραγδαία αύξηση των δεικτών νοσηρότητας και θνησιμότητας, καθώς και η πρωτοφανής επιβάρυνση των συστημάτων υγείας¹¹ ώθησε την επιστημονική κοινότητα στην άμεση αναζήτηση τρόπων ανάσχεσής της.¹² Η επιστημονική κοινότητα έθεσε στη διάθεση της ανθρωπότητας το εμβόλιο κατά της COVID-19, το οποίο σε συνδυασμό με τα μέτρα που στόχευαν στην τροποποίηση της συμπεριφοράς του πληθυσμού αποτέλεσαν τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο περιορισμού της εξάπλωσης του ιού και επίτευξης ανοσίας.¹³ Παρά την επιδραστικότητα που θα είχε ενδεχομένως στην κοινή γνώμη η συμμετοχή επαγγελματιών υγείας στις εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του πληθυσμού απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19,¹⁴ οι όποιες επικοινωνιακές προσπάθειες αξιοποίησαν το σύνολο των μέσων μαζικής ενημέρωσης ώστε να επιτευχθεί καθολική μετάδοση των σχετικών μηνυμάτων σε όλα τα κοινωνικά στρώματα και ομάδες.¹⁵

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Η έρευνα διεξήχθη στην περιφερειακή ενότητα Αχαΐας κατά το διάστημα Μαρτίου–Απριλίου 2022. Πρόκειται για μια συγχρονική μελέτη που αποσκοπούσε στην αποτύπωση των αναγκών πληροφόρησης, αλλά και των συναισθημάτων του γενικού πληθυσμού απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19, καθώς και της

διαφοροποίησης των μελετώμενων αυτών χαρακτηριστικών βάσει των δημογραφικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού. Τα ερωτηματολόγια ήταν πλήρως ανωνυμοποιημένα, ενώ τηρήθηκαν όλες οι αρχές της ερευνητικής δεοντολογίας για την τήρηση των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων.

Συμμετέχοντες

Για την παρούσα έρευνα επιλέχθηκε η μέθοδος της δειγματοληψίας ευκολίας με το δείγμα της να αποτελείται συνολικά από 306 άτομα. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων ήταν γυναίκες (55,9%), ηλικίας 14–86 ετών, με εισόδημα έως 20.000 € (54,2%). Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

Ερωτηματολόγιο

Για τη διερεύνηση των αναγκών πληροφόρησης και των συναισθημάτων του γενικού πληθυσμού απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19 αναπτύχθηκε ένα δομημένο, κλειστού τύπου, αυτοσυμπληρούμενο ερωτηματολόγιο που συναρτάται από τρία διακριτά μέρη. Το πρώτο μέρος του επικεντρώνεται στη συλλογή των δημογραφικών στοιχείων των συμμετεχόντων μέσα από 6 ερωτήσεις. Το δεύτερο μέρος σχηματίζεται από 18 ερωτήσεις, οι οποίες διερευνούν τις ανάγκες πληροφόρησης του γενικού πληθυσμού την περίοδο της πανδημίας. Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου εδράζεται στο μοντέλο πληροφοριακής συμπεριφοράς του Wilson,¹⁶ ενώ η τελική του κατάρτιση σε ερωτηματολόγιο που έχουν χρησιμοποιηθεί προηγουμένως σε αντίστοιχες μελέτες.^{17,18} Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από 7 ερωτήσεις, οι οποίες αξιολογούν τα συναισθήματα του γενικού πληθυσμού απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19. Το δεύτερο και τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου απαντώνται με τη χρήση πεντάβαθμης κλίμακας Likert, όπου το 1 αντιστοιχεί σε «Καθόλου» και το 5 σε «Πάρα πολύ». Το ερωτηματολόγιο υποβλήθηκε σε έλεγχο αξιοπιστίας μέσω του συντελεστή alpha του Cronbach, όπου έλαβε τιμή ίση με 0,918, υποδεικνύοντας την υψηλή του αξιοπιστία και καταλληλότητα για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας.

Στατιστική ανάλυση

Εκτός από περιγραφική στατιστική για την παρουσίαση των μελετώμενων μεταβλητών εφαρμόστηκαν τα στατιστικά κριτήρια Likelihood Ratio test, Student's t-test, One-way ANOVA και ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson για τη διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ των μελετώμενων μεταβλητών. Για τη διερεύνηση πιθανών στατιστικά σημαντικών διαφορών μεταξύ των μέσων όρων περισσότερων των τριών μετρήσεων στο ίδιο δείγμα εφαρμόστηκε το Repeated Measures test. Η αξιοπιστία των κλιμάκων που συναρτούν το ερευνητικό εργαλείο αξιολογήθηκε με τον συντελεστή alpha του Cronbach. Το αμφίπλευρο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ορίστηκε ίσο με 0,05. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το λογισμικό πρόγραμμα Statistical Package for Social Sciences (SPSS IBM), έκδοση 22.0.

Πίνακας 1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων.

Χαρακτηριστικά	n	%
Φύλο		
Ανδρες	135	44,1
Γυναίκες	171	55,9
Ηλικία [μέση τιμή (SD)]	44,46 (15,78)	
Οικογενειακή κατάσταση		
Έγγαμος(η) ή συζώ/σύμφωνο συμβίωσης	160	52,3
Άγαμος(η) ή ζω μόνος(η)	61	19,9
Διαμένω με γονείς ή με συγγάτοικο	44	14,4
Χήρος(α)	21	6,9
Διαζευγμένος(η) ή σε διάσταση	20	6,5
Εκπαιδευτικό επίπεδο		
Ανώτατη εκπαίδευση	85	27,8
Μεταπτυχιακό/διδακτορικό	36	11,8
Πτυχίο μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	45	14,7
Πτυχίο επαγγελματικής σχολής/απολυτήριο Λυκείου	89	29,1
Απολυτήριο Δημοτικού/Γυμνασίου	51	16,7
Εργασιακή κατάσταση		
Εργοδότης ή αυτοαπασχολούμενος(η)	54	17,6
Εργαζόμενος ή μισθωτός	158	51,6
Οικιακά	16	5,2
Ανίκανος για εργασία λόγω προβλήματος υγείας	2	0,7
Συνταξιούχος	29	9,5
Φοιτητής(τρια)	21	6,9
Άνεργος ή προσωρινά εκτός εργασίας	26	8,5
Ετήσιο οικογενειακό εισόδημα (€)		
Έως 10.000	68	22,2
10.001–20.000	98	32,0
20.001–30.000	55	18,0
30.001–40.000	21	6,9
40.001–50.000	8	2,6
50.001–75.000	3	1,0
Δεν γνωρίζω	14	4,6
Προτιμώ να μην απαντήσω	39	12,7

SD: Standard deviation (σταθερή απόκλιση)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**Ανάγκες πληροφόρησης**

Στον πίνακα 2 παρουσιάζεται η κατανομή των συμμετεχόντων ανάλογα με τις απαντήσεις τους όσον αφορά στις ανάγκες πληροφόρησης για την COVID-19, όπως αναδεί-

Πίνακας 2. Ανάγκες πληροφόρησης συμμετεχόντων.

n=306	Min	Max	MT	TA
1 Τρόποι και μέτρα προφύλαξης	1	5	3,78	1,15
2 Τρόποι μετάδοσης και μεταδοτικότητα της νόσου	1	5	3,71	1,16
3 Εμβολιασμός για την αντιμετώπιση της COVID-19	1	5	3,77	1,32
4 Συμπτώματα από τη λοίμωξη	1	5	3,46	1,30
5 Τρόποι αντιμετώπισης/θεραπείας σε περίπτωση λοίμωξης	1	5	3,46	1,37
6 Φάρμακα που πρέπει να αποφεύγονται σε περίπτωση λοίμωξης	1	5	2,81	1,36
7 Τρόποι ανίχνευσης της νόσου	1	5	3,51	1,35
8 Ανίχνευση αντισωμάτων IgM και IgG	1	5	2,51	1,39
9 Μέτρα προφύλαξης σε περίπτωση επαφής με κρούσμα	1	5	3,83	1,24
10 Άτομα υψηλού κινδύνου/ευπαθείς ομάδες και COVID-19	1	5	3,37	1,36
11 Χρόνιοι αναπνευστικοί ασθενείς και COVID-19	1	5	2,87	1,37
12 Παιδιά και COVID-19	1	5	2,88	1,46
13 Ανοσοκατασταλμένοι και COVID-19	1	5	2,58	1,39
14 Καρδιοπαθείς και COVID-19	1	5	2,64	1,41
15 Κάπνισμα και COVID-19	1	5	2,71	1,43
16 Σακχαρώδης διαβήτης και COVID-19	1	5	2,54	1,48
17 Εγκυμοσύνη και COVID-19	1	5	2,30	1,45
18 Παχυσαρκία και COVID-19	1	5	2,64	1,44

Τιμή p* 0,000**

* Επαναλαμβανόμενες μετρήσεις ** Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο 0,01
MT: Μέση τιμή, TA: Τυπική απόκλιση

χθηκαν από την αξιολόγηση της συχνότητας με την οποία αναζητούσαν πληροφορίες για συγκεκριμένα ζητήματα, με τα «μέτρα προφύλαξης σε περίπτωση επαφής με κρούσμα» (μέση τιμή [MT]=3,83), «τρόποι και μέτρα προφύλαξης» (MT=3,78) και «εμβολιασμός για την αντιμετώπιση της COVID-19» (MT=3,77) να συγκεντρώνουν τη μεγαλύτερη συχνότητα αναζήτησης πληροφοριών.

Για τη διερεύνηση της επίδρασης των δημογραφικών χαρακτηριστικών στις ανάγκες πληροφόρησής τους εφαρμόστηκαν διακριτά στατιστικά κριτήρια. Τα αποτελέσματα της One-way ANOVA αναφορικά με την επίδραση του εισοδήματος στην πληροφοριακή συμπεριφορά των συμμετεχόντων στη μελέτη παρουσιάζονται στον πίνακα 3. Ερωτώμενοι με υψηλό εισόδημα (30.001–75.000 €) φάνηκε να αναζητούν πληροφορίες με στατιστικώς σημαντικά μεγαλύτερη συχνότητα για «εμβολιασμό για την

Πίνακας 3. Συχνότητα αναζήτησης πληροφοριών σχετικά με την COVID-19 και το εισόδημα των συμμετεχόντων.

Ετήσιο οικογενειακό εισόδημα (€)	Έως 10.000 (n=68)	10.001–20.000 (n=98)	20.001–30.000 (n=55)	30.001–75.000 (n=32)	Σημαντικότητα διαφοράς [#] p
Εμβολιασμός για την αντιμετώπιση της COVID-19	3,38 (1,34)	3,83 (1,28)	3,65 (1,44)	4,34 (0,83)	0,005**
Συμπτώματα από τη λοίμωξη	3,29 (1,31)	3,61 (1,23)	3,29 (1,29)	4,13 (1,07)	0,008**
Τρόποι ανίχνευσης της νόσου	2,97 (1,48)	3,56 (1,22)	3,56 (1,30)	4,06 (1,08)	0,001**
Ανοσοκατασταλμένοι και COVID-19	2,65 (1,47)	2,45 (1,30)	2,49 (1,25)	3,25 (1,55)	0,034*

One-way ANOVA test για ανεξάρτητα δείγματα, * Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο 0,05, ** Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο 0,01
MT: Μέση τιμή, TA: Τυπική απόκλιση

αντιμετώπιση της COVID-19» (MT=4,34), «συμπτώματα από τη λοίμωξη» (MT=4,13) και τους «τρόπους ανίχνευσης της νόσου» (MT=4,06).

Από την εφαρμογή του Student's t-test βρέθηκε ότι το φύλο σχετιζόταν στατιστικώς σημαντικά με τη συχνότητα αναζήτησης πληροφοριών αναφορικά με το θέμα «παιδιά και COVID-19» ($p=0,047$), με τις γυναίκες να αναζητούν συχνότερα πληροφορίες γι' αυτό σε σχέση με τους άνδρες (MT_F=3,03 έναντι MT_A=2,70). Η επίδραση της ηλικίας στην πληροφοριακή συμπεριφορά εκτιμήθηκε μέσω του συντελεστή συσχέτισης του Pearson, με αποτέλεσμα την ανάδειξη στατιστικά σημαντικών θετικών συσχετίσεων μεταξύ εκείνης και της συχνότητας διενέργειας αναζητήσεων για τα «φάρμακα που πρέπει να αποφεύγονται σε περίπτωση λοίμωξης» ($r=0,141$), «σακχαρώδης διαβήτης και COVID-19» ($r=0,139$), «κάπνισμα και COVID-19» ($r=0,132$), «καρδιοπαθείς και COVID-19» ($r=0,122$) και «τρόποι αντιμετώπισης/θεραπείας σε περίπτωση λοίμωξης» ($r=0,121$).

Συναισθήματα απέναντι στον εμβολιασμό

Η ένταση των διαφόρων συναισθημάτων των υποκειμένων της μελέτης απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19 μπορεί να χαρακτηριστεί από χαμηλή έως μέτρια, όπως αποτυπώνεται και στον πίνακα 4. Από την εφαρμογή του Repeated Measures test προέκυψε ότι τα μεγαλύτερης έντασης συναισθήματα από τα οποία διακατέχονταν οι συμμετέχοντες ήταν το «άγχος» (MT=2,94) και η «ανα-

Πίνακας 4. Συναισθήματα απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19.

Ο εμβολιασμός για τη νόσο COVID-19 (n=306)	Min	Max	MT	TA
1 Μου προκάλεσε/προκαλεί άγχος	1	5	2,94	1,47
2 Μου προκάλεσε/προκαλεί ενθουσιασμό	1	5	2,28	1,46
3 Μου προκάλεσε/προκαλεί ανακούφιση	1	5	2,94	1,48
4 Μου προκάλεσε/προκαλεί θυμό	1	5	2,07	1,45
5 Μου προκάλεσε/προκαλεί απέχθεια	1	5	1,80	1,27
6 Μου προκάλεσε/προκαλεί χαρά	1	5	2,13	1,39
7 Μου προκάλεσε/προκαλεί ταπείνωση	1	5	1,86	1,41

Τιμή p* 0,000**

* Επαναλαμβανόμενες μετρήσεις, ** Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο 0,01
MT: Μέση τιμή, TA: Τυπική απόκλιση

κούφιση» (MT=2,94). Ακολούθως, από την εφαρμογή του Student's t-test βρέθηκε ότι το φύλο επιδρά στην ένταση του συναισθήματος «άγχος», με τις γυναίκες να εκδηλώνουν με μεγαλύτερη ένταση το εν λόγω συναίσθημα (MT_F=3,16 έναντι MT_A=2,66). Από την εφαρμογή της One-way ANOVA αναδείχθηκε η θετική επίδραση του ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος στην ένταση του συναισθήματος «θυμός» ($p<0,05$) (πίν. 5).

Πίνακας 5. Επίδραση του εισοδήματος στα συναισθήματα των συμμετεχόντων απέναντι στον εμβολιασμό.

Ετήσιο οικογενειακό εισόδημα (€)	Έως 10.000 (n=68)	10.001–20.000 (n=98)	20.001–30.000 (n=55)	30.001–75.000 (n=32)	Σημαντικότητα διαφοράς [#] p
Μου προκάλεσε/προκαλεί θυμό	1,84 (1,33)	1,95 (1,33)	2,29 (1,46)	2,69 (1,79)	0,022*

One-way ANOVA test για ανεξάρτητα δείγματα, * Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο 0,05
MT: Μέση τιμή, TA: Τυπική απόκλιση

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης τα ζητήματα με τη μεγαλύτερη συχνότητα αναζήτησης πληροφοριών κατά την πανδημία COVID-19 ήταν τα «μέτρα προφύλαξης σε περίπτωση επαφής με κρούσμα», «τρόποι και μέτρα προφύλαξης», «εμβολιασμός για την αντιμετώπιση της COVID-19» και «τρόποι μετάδοσης και μεταδοτικότητα της νόσου», ενώ εκείνα με τη μικρότερη συχνότητα ήταν «εγκυμοσύνη και COVID-19», «ανίχνευση αντισωμάτων IgM και IgG», «σακχαρώδης διαβήτης και COVID-19» και «ανοσοκατασταλμένοι και COVID-19». Το εύρημα αυτό συμφωνεί με εκείνα προηγούμενων μελετών,^{19,20} παρ' όλο που σε πρόσφατη έρευνα διαπιστώθηκε χαμηλή συχνότητα αναζήτησης πληροφοριών αναφορικά με το ζήτημα «εγκυμοσύνη και COVID-19».²⁰

Όσον αφορά στα συναισθήματα των συμμετεχόντων απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19 βρέθηκε ότι τα συναισθήματα του «άγχους» και της «ανακούφισης» ήταν αυτά που βίωναν με τη μεγαλύτερη ένταση, ενώ της «απέχθειας» και της «ταπείνωσης» βιώνονταν με τη μικρότερη ένταση. Σε μια πρόσφατη αντίστοιχη μελέτη στον ελληνικό πληθυσμό επισημάνθηκε ότι μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων αισθάνονταν «αρκετή» ανακούφιση για τον εμβολιασμό, «λίγο» έως «καθόλου» άγχος, ενώ οι περισσότεροι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι δεν τους προκλήθηκε «καθόλου» θυμός, απέχθεια και ταπείνωση.¹⁹ Ωστόσο, σε άλλες έρευνες έχει αναδειχθεί ότι ο φόβος της μόλυνσης από τον ιό δεν προκαλεί μόνο ανησυχία για τη σωματική υγεία των ατόμων, αλλά οδηγεί και σε μια σειρά ψυχολογικών προβλημάτων, όπως το stress και η κατάθλιψη.^{21,22}

Επιπρόσθετα, το φύλο και η ηλικία των ερωτώμενων φάνηκε να σχετίζεται στατιστικώς σημαντικά με τη συχνότητα αναζήτησης πληροφοριών για συγκεκριμένα ζητήματα. Στην παρούσα έρευνα οι γυναίκες συμμετέχουσες αναζήτησαν συχνότερα πληροφορίες για τα παιδιά και την COVID-19 σε σχέση με τους άνδρες, ενώ όσο μεγαλύτερη ήταν η ηλικία των ερωτώμενων τόσο μεγαλύτερη ήταν και η συχνότητα αναζήτησης πληροφοριών αναφορικά με «φάρμακα που πρέπει να αποφεύγονται σε περίπτωση λοίμωξης», «σακχαρώδη διαβήτη και COVID-19», «κάπνισμα και COVID-19», «καρδιοπαθείς και COVID-19» και «τρόποι αντιμετώπισης/θεραπείας σε περίπτωση λοίμωξης». Παρόμοια ευρήματα υποστηρίζονται και από άλλες μελέτες,¹⁹ με τον πρωτεύοντα ρόλο που διαδραματίζουν στην οικογενειακή φροντίδα οι γυναίκες στην ελληνική κοινωνία ενδεχομένως να επεξηγήσει τα υψηλότερα επίπεδα υγειονομικής πληροφοριακής τους παιδείας και συμπεριφοράς, ιδιαίτερα σε περιβάλλοντα κινδύνου όπως αυτό που διαμορφώνεται μετά την εμφάνιση μιας πανδημίας.²³

Όσον αφορά στο εισόδημα των συμμετεχόντων στη μελέτη, επίσης φάνηκε να επιδρά στατιστικώς σημαντικά στην πληροφοριακή τους συμπεριφορά. Εκείνοι με υψηλό εισόδημα (30.001–75.000 €) αναζήτησαν συχνότερα πληροφορίες όσον αφορά σε ζητήματα σχετικά με τον «εμβολιασμό για την αντιμετώπιση της COVID-19», «συμπτώματα από τη λοίμωξη», «τρόπους ανίχνευσης της νόσου» και τους «ανοσοκατασταλμένους και COVID-19» σε σχέση με όσους ανήκαν σε χαμηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια και ιδίως με όσους ανήκαν στο κατώτερο κλιμάκιο (έως 10.000 €). Αντίστοιχη θετική σχέση βρέθηκε σε ακόμη μία μελέτη στον ελληνικό πληθυσμό μεταξύ του εισοδήματος και της αναζήτησης πληροφοριών σχετικά με τα «συμπτώματα από τη λοίμωξη».¹⁹

Ως προς τα συναισθήματα των συμμετεχόντων απέναντι στον εμβολιασμό κατά της COVID-19 βρέθηκε ότι οι γυναίκες εκδήλωναν με στατιστικώς σημαντικά μεγαλύτερη ένταση το συναίσθημα του «άγχους» σε σχέση με τους άνδρες, ενώ όσο υψηλότερο ήταν το εισόδημα των ερωτώμενων τόσο μεγαλύτερη και η ένταση με την οποία εκδήλωναν το συναίσθημα του «θυμού». Τα δύο αυτά ευρήματα επιβεβαιώνουν τα αντίστοιχα πρόσφατων ερευνών στον ελληνικό γενικό πληθυσμό.¹⁹

Η παρούσα μελέτη, ωστόσο, χαρακτηρίστηκε από περιορισμούς που σχετίζονταν με τη μέθοδο δειγματοληψίας η οποία υιοθετήθηκε μεθοδολογικά. Ειδικότερα, το δείγμα σχηματοποιήθηκε μέσα από διαδικασία δειγματοληψίας ευκολίας που εξυπηρετούσε τις ανάγκες της παρούσας έρευνας. Ακόμη, με τα υποκείμενα του δείγματος να προέρχονται από μία μόνο περιφερειακή ενότητα δεν είναι εφικτή η γενίκευση των αποτελεσμάτων της εν λόγω μελέτης, καθώς απαιτείται η περαιτέρω διεξαγωγή ανάλογων μελετών και σε άλλες περιοχές ώστε να είναι δυνατή η εξαγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων.

Συμπερασματικά, η πανδημία COVID-19 ανέδειξε τη σημαντικότερη επίδραση της υγειονομικής πληροφορίας στον σύγχρονο κόσμο,²⁴ ενώ η εμπειρία που αποκτήθηκε στον τρόπο αντίδρασης των πολιτών σε αυτή είναι δυνατόν να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο διαχείρισης υγειονομικών κρίσεων στο μέλλον.²⁵ Με τη διενέργεια ερευνών σε εθνικό επίπεδο, ώστε να καταγραφούν τα επίπεδα πληροφοριακής υγειονομικής παιδείας αλλά και πληροφοριακής συμπεριφοράς που χαρακτηρίζουν τον ελληνικό γενικό πληθυσμό, θα διευκολυνόταν σημαντικά η χάραξη στρατηγικών, καθώς και ο σχεδιασμός και η υλοποίηση δράσεων επιστημονικής ενημέρωσης και προαγωγής υγείας μέσα από την ενδυνάμωση της υγειονομικής παιδείας του πληθυσμού και της ολιστικής υποστήριξης της πληροφοριακής του συμπεριφοράς.^{26–28}

ABSTRACT

Information needs and feelings of the Greek population towards vaccination against COVID-19 during the pandemic

C. PLATIS,^{1,2} I. MARAGOS,² P. THEODOROU,² M.E. PSOMIADI,³ P. KOSTAGIOLAS,^{2,4} D. NIAKAS^{2,5}

¹Hospital Services Costing and Documentation Center SA, Athens, ²Postgraduate Course "Health Care Management", School of Social Sciences, Hellenic Open University, Patras, ³Directory of Operational Preparedness for Public Health Emergencies, Ministry of Health, Athens, ⁴Department of Archives, Library Science and Museology, Ionian University, Corfu, ⁵School of Medicine, National and Kapodistrian University of Athens, Athens, Greece

Archives of Hellenic Medicine 2024, 41(3):363–369

OBJECTIVE To capture information needs and feelings of the general population towards the vaccination against COVID-19 in the regional unit of Achaia, as well as to investigate their differentiation on the basis of their demographics.

METHOD A cross-sectional study with a sample of 306 Achaia residents was designed to serve the purpose of the study. The research tool was composed of three distinct, structured, closed-type, anonymized, self-fulfilling questionnaires; one recording participants' demographics, one investigating their informational behavior, and one assessing their feelings toward COVID-19 vaccination. Data's analysis was carried out with the Statistical Package for Social Sciences (SPSS IBM), version 22.0. **RESULTS** Topics as "precautionary measures in case of contact", "protective measures and precautions", "vaccination for COVID-19 treatment", and "ways of transmission and transmissibility" were the ones the study participants more frequently seek information for. "Anxiety" and "relief" were the feelings acknowledged as felt more intently by the study participants towards COVID-19 vaccination, with women manifesting "anxiety" more intensively while those with higher income manifested "anger" more intensively. **CONCLUSIONS** The changes brought by COVID-19 that have created a novel global health reality comprise a teaching experience for the future. However, it is imperative not only to highlight information literacy's and information behavior's importance, but also to develop continuous education programs for the population in these areas.

Key words: COVID-19 vaccination, Feelings towards COVID-19 vaccination, Information needs, Information-seeking behavior

Βιβλιογραφία

1. GIBSON C. The history of information literacy. In: Cox CN, Lindsay EB (eds) *Information literacy instruction handbook*. Association of College & Research Libraries, Chicago, Ill, 2008:10–25
2. DUPLAGA M, GRYSZTAR M. The association between future anxiety, health literacy and the perception of the COVID-19 pandemic: A cross-sectional study. *Healthcare (Basel)* 2021, 9:43
3. AN L, BACON E, HAWLEY S, YANG P, RUSSELL D, HUFFMAN S ET AL. Relationship between coronavirus-related eHealth literacy and COVID-19 knowledge, attitudes, and practices among US adults: Web-based survey study. *J Med Internet Res* 2021, 23:e25042
4. BRITT RK, COLLINS WB, WILSON K, LINNEMEIER G, ENGLEBERT AM. eHealth literacy and health behaviors affecting modern college students: A pilot study of issues identified by the American College Health Association. *J Med Internet Res* 2017, 19:e392
5. BALKHI F, NASIR A, ZEHRA A, RIAZ R. Psychological and behavioral response to the coronavirus (COVID-19) pandemic. *Cureus* 2020, 12:e7923
6. ABDEL-LATIF MMM. The enigma of health literacy and COVID-19 pandemic. *Public Health* 2020, 185:95–96
7. BEAUNOYER E, DUPÉRÉ S, GUITTON MJ. COVID-19 and digital inequalities: Reciprocal impacts and mitigation strategies. *Comput Human Behav* 2020, 111:106424
8. BUCKLAND M. *Information and society*. MIT Press, Cambridge, MA, 2017
9. SAVOLAINEN R. Emotions as motivators for information seeking: A conceptual analysis. *Libr Inf Sci Res* 2014, 36:59–65
10. NGUYEN HC, NGUYEN MH, DO BN, TRAN CQ, NGUYEN TT, PHAM KM ET AL. People with suspected COVID-19 symptoms were more likely depressed and had lower health-related quality of life: The potential benefit of health literacy. *J Clin Med* 2020, 9:965
11. KWOK KO, LAI F, WEI WI, WONG SYS, TANG JWT. Herd immunity-estimating the level required to halt the COVID-19 epidemics in affected countries. *J Infect* 2020, 80:e32–e33
12. KRAMMER F. SARS-CoV-2 vaccines in development. *Nature* 2020, 586:516–527
13. PALAMENGI L, BARELLO S, BOCCIA S, GRAFFIGNA G. Mistrust in biomedical research and vaccine hesitancy: The forefront challenge in the battle against COVID-19 in Italy. *Eur J Epidemiol* 2020, 35:785–788
14. DAI T, SONG JS. Transforming COVID-19 vaccines into vaccination: Challenges and opportunities for management sciences.

- tists. *Health Care Manag Sci* 2021, 24:455–459
15. OKAN O, BOLLWEGT, BERENS EM, HURRELMANN K, BAUER U, SCHAEFFER D. Coronavirus-related health literacy: A cross-sectional study in adults during the COVID-19 infodemic in Germany. *Int J Environ Res Public Health* 2020, 17:5503
  16. WILSON T. Human information behavior. *Inform Sci* 2000, 3:49–55
  17. KOSTAGIOLAS P, MARTZOUKOU K, GEORGANTZI G, NIAKAS D. Information seeking behaviour of parents of paediatric patients for clinical decision making: The central role of information literacy in a participatory setting. *Inform Res* 2013, 18:1–30. Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1044690.pdf>
  18. CHADWICK A, KAISER J, VACCARI C, FREEMAN D, LAMBE S, LOEBS ET AL. Online social endorsement and Covid-19 vaccine hesitancy in the United Kingdom. *Social Media Soc* 2021, 7:1–17
  19. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ Θ. Διερεύνηση των επιδράσεων της ψηφιακής πληροφοριακής συμπεριφοράς στον εμβολιασμό για COVID-19 στο γενικό πληθυσμό. Διπλωματική εργασία, ΕΑΠ, 2022
  20. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ Ο. Διερεύνηση συσχετίσεων υγειονομικής ψηφιακής παιδείας, στάσεις, αντιλήψεις και συμπεριφορές για τον εμβολιασμό ενάντια στην COVID-19 στον γενικό πληθυσμό. Διπλωματική εργασία, ΕΑΠ, 2022
  21. SOLTAN MR, SOLIMAN SS, DAWOUD ME. A study of anxiety, depression and stress symptoms among Fayoum medical students during COVID-19 lockdown, Egypt. *Egypt J Neurol Psychiatr Neurosurg* 2021, 57:123
  22. SALARI N, HOSSEINIAN-FAR A, JALALI R, VAISI-RAYGANI A, RASOULPOOR S, MOHAMMADI M ET AL. Prevalence of stress, anxiety, depression among the general population during the COVID-19 pandemic: A systematic review and meta-analysis. *Global Health* 2020, 16:57
  23. LIS, FENG B, LIAOW, PAN W. Internet use, risk awareness, and demographic characteristics associated with engagement in preventive behaviors and testing: Cross-sectional survey on COVID-19 in the United States. *J Med Internet Res* 2020, 22:e19782
  24. GAUTHIER GR, SMITH JA, GARCÍA C, GARCIA MA, THOMAS PA. Exacerbating inequalities: Social networks, racial/ethnic disparities, and the COVID-19 pandemic in the United States. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci* 2021, 76:e88–e92
  25. NAZIR M, HUSSAIN I, TIAN J, AKRAM S, MANGENDA TSHIABA S ET AL. A multidimensional model of public health approaches against COVID-19. *Int J Environ Res Public Health* 2020, 17:3780
  26. BARSELL DJ, EVERHART RS, MIADICH SA, TRUJILLO MA. Examining health behaviors, health literacy, and self-efficacy in college students with chronic conditions. *Am J Health Educ* 2018, 49:305–311
  27. BRUCE C, CANDY PC, KLAUS H; QUEENSLAND UNIVERSITY OF TECHNOLOGY. *Information literacy around the world: Advances in programs and research*. Centre for Information Studies, Charles Sturt University, Wagga Wagga, NSW, 2000
  28. PERESTELO-PEREZ L, TORRES-CASTAÑO A, GONZÁLEZ-GONZÁLEZ C, ALVAREZ-PEREZ Y, TOLEDO-CHAVARRI A, WAGNER A ET AL. IC-health project: Development of MOOCs to promote digital health literacy: First results and future challenges. *Sustainability* 2020, 12:6642

Corresponding author:

M.E. Psomiadi, 6–8 Makedonias street, 104 33 Athens, Greece
e-mail: psomiadimarilly@gmail.com